GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĚ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 65. *Joi, 20 Martie (1 Aprilie).* **1886.**

Nou abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei“.

Cu I Aprilie 1886 st. v., se va începe **unŭ nou abonamentŭ**, la care invitămŭ pe toțĭ onorații amic și sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.

Prețulŭ Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ **3 fl.**
„ șése „ 6 „
„ unŭ anŭ 12 „

Pentru România și străinătate:

pe trei lunĭ **10 francĭ**
„ șése „ **20** „
„ unŭ anŭ **40** „

Abonarea se póte face mai ușorŭ și mai repede prin **mandate postale**.

Abonațilorŭ de pân'acum li-se recomanda a însemna pe cuponŭ numěrulŭ fășiei sub care au primitŭ ḑiarulŭ.

Domnii ce se vorŭ aboná din nou sě binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arěta și posta ultimă.

Administrațiunea.

Brașovŭ 19 Martie 1886.

Turburările în Belgia atragŭ aḑĭ în mare měsură atențiunea publică, mai cu sémă în Francia și în Germania. Aceste douě state se arméză necontenitŭ, cu ochii ațintițĭ unulŭ asupra celuialaltŭ. Dér nu scimŭ de ce arŭ trebui sě se témă fiecare din aceste douě imperii mai multŭ, de armata contrară orĭ de inimiculŭ din întru, care se'nmulțesce și se întăresce pe ḑi ce merge. Acestŭ inimicŭ este socialismulŭ.

Mișcarea lucrătorilorŭ în Belgia este de natură a deștepta cele mai marĭ îngrigirĭ în imperiele vecine și principele de Bismarck a și accentuatŭ în Reichstagulŭ din Berlinŭ pericululŭ mișcărilorŭ socialiste, ce se facŭ sub egida așa numitei „Internaționale.“ Ba cancelarulŭ germanŭ a mersŭ și mai departe și a vorbitŭ de *„stégurile cele roșii din Francia“*, carĭ și astăḑĭ arŭ amenința unitatea Germaniei.“

„Nu scimŭ, ḑise Bismarck, ce va mai fi în Francia. Décă însě se vorŭ nasce asemenĭ mișcărĭ ca cea din 1792 în contra dinastielorŭ, preoțimei și a nobilimei, atuncĭ așŭ dori ca imperiulŭ germanŭ sě fiă tare și mare. Amŭ avutŭ 15 anĭ pace, poporulŭ încă n'a ajunsŭ a fi mulțămitŭ, dér încă este timpŭ; de aceea mě grăbescŭ cu reformele, ca décă se va face résboiu Germania sě fiă tare.“

Acéstă nouă espectorare a lui Bismarck în contra Franciei a produsŭ mare sensațiune, dér nu a pututŭ scóte presa francesă din tactica ei prudentă. Aḑĭ însě nu voimŭ sě vorbimŭ despre relațiile între Francia și Germania, ci voimŭ sě ne ocupămŭ numai de turburările socialiștilorŭ în Belgia. S'a lățitŭ deja faima, că din incidentulŭ acestorŭ turburărĭ principele Bismarck ar avé de gândŭ a propune puterilorŭ o comună procedere în contra anarchismului.

După scirile ce ne sosescŭ din Belgia rěsvrětirea lucrătorilorŭ a luatŭ nesce dimensiunĭ fórte marĭ, ei nu numai că facŭ grevă, ci se ridică în contra stăpânilorŭ lorŭ fabricanțĭ, distrugŭ fabricele, ba mergŭ până a ataca și castelurile și a aprinde clădirile celorŭ avuțĭ. Se vede că „Internaționala“ a declaratŭ rěsboiu tuturorŭ fabricanțilorŭ și proprietarilorŭ în Belgia, din causă, că nu vorŭ sě mai îmbunătățéscă starea lucrătorilorŭ.

Guvernulŭ belgianŭ s'a vědutŭ constrînsŭ a convoca reservele și a mobilisa armata în contra rěsvrětitorilorŭ.

Nemulțămirea între lucrătorii belgianĭ este într'adevěrŭ mare, din causă că numěrulŭ lorŭ este fórte însemnatŭ și deórece poporațiunea în Belgia e multŭ mai désă, ca în alte țěrĭ ale Europei, este și léfa ce o capětă ei mai mică ca în alte țěrĭ ale apusului. De aci vine nemulțămirea, de aci încercările de a resolva acéstă cestiune socială cu forța.

Câtŭ pentru organisația „Internaționalilorŭ“ în Belgia — scrie Emile de Lavelaye în opulŭ sěu „Socialismulŭ contemporanŭ“ între altele:

„In anulŭ 1865 a începutŭ sě se stabiléscă „Internaționala“ și între Belgia. Prima secțiune s'a formatŭ în 1868 în Lüttich, de atuncĭ încolo s'a înmulțitŭ numěrulŭ secțiunilorŭ succesivŭ și la finea lui Decemvre 1868 s'a stabilitŭ o uniune între tóte aceste secțiunĭ, alegêndu-se unŭ consiliu generalŭ de 16 membrii și înființându-se fóia „Internaționala.“ Secțiunile aveau sě trimită în fiă-care anŭ delegațĭ la congresulŭ generalŭ. In 1873 a decisŭ alŭ doilea congresŭ din Anvers, sě se facă pregătirĭ pentru o grevă generală a lucrătorilorŭ.

„Internaționala“ în Belgia ajunse prin acéstă organisațiune a representa 8 secțiunĭ cu vr'o 200,000 de membrii. Mai târḑiu a încetatŭ se funcționeze uniunea generală, dividându-se socialiștii belgianĭ în douě partide. Unii adecă voescŭ, ca și socialiștii germanĭ, sě ajungă la putere pe calea alegerilorŭ și de aceea pretindŭ votulŭ universalŭ în conformitate cu elementele radicale ale burgesiei; ceilalțĭ, pe carĭ îi represintă ḑiarulŭ „Le Mirabeau“ susținŭ ca și nihiliștii, că spre a ajunge la scopŭ trebue mai nainte sě se distrugă totŭ.

In turburările ḑilelorŭ din urmă se vede că partida celorŭ din urmă are conducerea. De aceea mișcarea nu s'a mărginitŭ la simpla grevă, ci greviștii au distrusŭ și jăfuitŭ fabrice și mine din care causă s'au și întêmplatŭ nesce ciocnirĭ sângeróse între resvrêtitorĭ și între armată.

Orĭ câtŭ de mare ar fi pericululŭ, de care este amenințată Belgia din partea socialismului, ea totŭ este multŭ mai fericită, ca țéra nóstră, unde nu cunóscemŭ încă acestŭ soiu de socialismŭ. In Belgia e vorba de aceea, ca muncitorulŭ sě pótă trăi mai ușorŭ, la noi nu mai póte trăi nici celŭ ce muncesce și sate întregĭ de țěranĭ îșĭ părăsescŭ pěmêntulŭ emigrândŭ din causa miseriei și grelelorŭ sarcine publice.

Resultatele convenției cu România.

Deputatulŭ Neményi susținŭ în interpelarea sa, făcută în camera din Peșta, că de avantagele convenției nóstre comerciale cu România s'a bucuratŭ numai și numai acestŭ statŭ, ear' monarchia nóstră a avutŭ a suferì numai desavantagele ei.

Décă a fostŭ consultŭ, ca în ajunulŭ tractărilorŭ pentru noua convenția unŭ deputatŭ din dietă sě producă astfelŭ de esagerațiune a stărilorŭ faptice, care e de natură a pricinuì și mai mare fierbere în România și prin urmare și mai marĭ greutățĭ încheiării convenției, se póte aprecia și din următórele date ce le găsimŭ într'o dare de sémă publicată în ḑiarulŭ „Națiunea“ din Bucurescĭ:

Sub titlulŭ de *„Politica nóstră comercială și convenția cu Austro-Ungaria“*, d. Ștefanŭ Popŭ a datŭ la lumină, acum câteva ḑile, o broșură tractată cu o deplină cunoscință de causă, într'o limbă ușóră și inteligibilă pentru tótă lumea. Autorulŭ espune, pe temeiulŭ datelorŭ statistice oficiale, resultatele mai multŭ decâtŭ desastróse ce regimulŭ convenției cu Austro-Ungaria a avutŭ pentru comerciulŭ și micile nóstre industrii în formațiune. Media anuală a esportului nostru totalŭ dela anulŭ 1871 până la 1876 era de aprópe 159 milióne lei, pe când media anuală a importului abia trecea peste 101 milióne, de unde resulta în favórea nóstră unŭ plus de aprópe 58 milióne pe fiecare anŭ. Dela 1876 incóce până la 1886, media esportului în paguba nóstră este de aprópe 90 milióne de lei pe fiecare anŭ. Cu alte cuvinte, de unde dela 1871 până la 1876 câștigamŭ pe fiecare anŭ aprópe 58 milióne de câtŭ cheltuiamŭ, dela 1876 până la 1886 consumămŭ cu 90 de milióne mai multŭ decâtŭ producemŭ.

„Când amŭ avea în țéră, ḑice d. Ștefanŭ Popŭ, „mine de aurŭ séu de argintŭ, carĭ sě ne producă unŭ „câștigŭ anualŭ netŭ de vr'o 90 milióne celŭ puținŭ, „atuncĭ amŭ puté ḑice, că consumămŭ totŭ ce producemŭ „și materialicește stămŭ pe locŭ, nu mergemŭ nicĭ înainte nicĭ înapoi; dér pe câtă vreme aurulŭ nu se produce în țéră, ci se aduce din străinătate pe o póртă și „pe cealaltă iese în cantitățĭ mai marĭ, este învederatŭ „că mergemŭ înděrětŭ séu, cu alte cuvinte, consumămŭ din economiile ce amŭ făcutŭ în trecutŭ, „séu facemŭ datorii până când va veni o ḑi, în care „se va goli saculŭ economiilorŭ vechĭ, vomŭ pierde și „creditulŭ și atuncĭ vomŭ fi silițĭ sě consumămŭ numai „atâta câtŭ producemŭ“.

Trecêndŭ la comerciulŭ nostru cu Austro-Ungaria autorulŭ broșurei în cestiune constată, érășĭ pe temeiulŭ cifrelorŭ oficiale, că esportulŭ nostru în acéstă țéră, de la 1871 până la 1876 a fostŭ în medie anuală de 58,090,000 lei, ér importulŭ nostru din acea țéră de 39,945,000 lei, astfelŭ că, pe fiecare anŭ, rěmânea în favorulŭ nostru 18,145,000 lei, pe carĭ îi primeamŭ regulatŭ din Austro-Ungaria peste suma ce'i trimiteamŭ noi. Aceasta a fostŭ era galbinilorŭ austriacĭ, carĭ se găseau cu mulțimea la noi, pe acele vremurĭ, și carĭ astăḑĭ s'au răritŭ așa de tare, încâtŭ n'au mai rěmasŭ nicĭ chiarŭ de sěmênță.

Décă pe de altă parte, consultămŭ datele statistice dela 1876 până la 1886, în privința relațiunilorŭ nóstre comerciale cu aceeașĭ țéră, găsimŭ că în acestŭ din urmă intervalŭ, noi amŭ trimisŭ în Austro-Ungaria câte $71^1/_2$ milióne lei în aurŭ pe fiecare anŭ mai multŭ, decâtŭ ceea ce amŭ primitŭ dela dênsa în monedă.

Așadér, pe când nu avémŭ convenția comercială cu Austro-Ungaria, acésta ne da nouě câte 18,145,000 lei pe anŭ mai multŭ decâtŭ îi damŭ noi, ér sub imperiulŭ convenției i-amŭ datŭ în cursŭ de ḑece anĭ câte 71,537,000 lei pe fiecare anŭ; va sě ḑică diferența în favorulŭ ei și în paguba nóstră este mai mare decâtŭ $89^1/_2$ milióne pe anŭ.

„Este curiosŭ, observă d-lŭ Stefanŭ Popŭ, că pe „când importulŭ nostru din imperiulŭ vecinŭ s'a totŭ „urcatŭ, importulŭ lui dela noi s'a totŭ redusŭ, așa că „pe când înainte de convenția din România treceau în „Austro-Ungaria $36^1/_2$ la sută din exportulŭ nostru totalŭ, pe timpulŭ convenției imperiului vecinŭ a scosŭ „din țéra nóstră numai $33^1/_2$ la sută din exportulŭ nostru „totalŭ, ér exportulŭ Austro-Ungariei în țéra nóstră după „convenția s'a urcatŭ cu 370 la sută peste cifra dinainte „de convenția. Cu alte cuvinte, Austro-Ungaria înainte „de convenția cumpěra dela noi mai multe producte și „ne vindea mai puțină marfă, ér după convenția ne-a „vêndutŭ mai multŭ și a cumpěratŭ mai puținŭ.“

Discursulŭ deputatului Truța
(Ședința camerei din Pesta dela 10 Martie 1886.)

Onorată dietă! In viéța nóstră constituțională stămŭ în fața unei reformărĭ nouě de lege, care este o cestiune de fórte mare însemnătate pentru administrarea de josŭ.

Nu se póte nega, on. dietă, că în era de desvoltare a vieții nóstre sociale, prin grabnica crescere periodică a relațiunilorŭ sociale și a cerințelorŭ lorŭ, s'a arětatŭ necesitatea d'a întregi și deosebitele instituțiunĭ aměsuratŭ pretențiunilorŭ timpului; și este îmbucurătorŭ, că guvernulŭ este cu atențiune și la suplinirea lipselorŭ ce se simțescŭ prin pracsă în instituțiunile societății.

Este o întêmplare îmbucurătóre și d'abia am așteptatŭ acestŭ proiectŭ de lege municipalŭ de multŭ promisŭ, pentru că credŭ, că toțĭ amŭ fostŭ convinșĭ, că disposițiunile legale de până acuma în acéstă privință nu mai potŭ corěspunde actualei libertățĭ individuale și a dreptului de autonomiă politică mai desvoltatŭ.

Nu pentru aceea, on. dietă, căcĭ după mine pârghia cea mai de frunte a bunei administrațiunĭ a statului este ca în aceea sě se esprime desvoltarea naturală; căcĭ, ca domnirea dreptului și a libertății sě fiă asigurată în viața comună, numai instituțiunile de dreptŭ constituționale nu suntŭ de ajunsŭ, ci suntŭ de lipsă tóte acele institu-

ţiunĭ administrative, carĭ facŭ cu putinţă validitarea practică a ordinei de dreptŭ şi a libertăţii, şi a asigura pre singuraticulŭ ca şi întregulŭ contra volniciei şi vexaţiunii din partea oficiolatelorŭ.

Insĕ fiecare reformă numai atuncĭ póte fi salutară şi folositóre pentru regularea rapórtelorŭ sociale, décă acea reformă, desvoltându-se în viéţa poporului, ţintesce la asigurarea libertăţii individuale şi politice, şi prin estinderea ei la înaintarea intregităţii sociale şi a intereselorŭ de esistenţă.

Trebue sĕ recunóscemŭ, că instituţiunile nóstre administrative de până acuma suntŭ fórte defectuóse, însĕ totodată trebue sĕ mărturisimŭ şi aceea, că acestŭ proectŭ de lege nu le îndréptă de locŭ, pentru că în părţile sale mai de frunte acestŭ proectŭ de lege nu schimbă întru nimicŭ administraţiunea de până acuma, ci numai în acelŭ unicŭ punctŭ, că din dreptulŭ de supraveghiare a guvernului face o putere nemărginită, astfelŭ încâtŭ cu acésta putere guvernulŭ, ignorândŭ funcţionarii comitatensĭ aleşĭ prin organele nerĕspundĕtóre denumite de elŭ, nisuesce volnicesce a nimici dreptulŭ autonomŭ ce a mai rĕmasŭ din sistema comitatensă de până acuma. Nu numai, ci pe funcţionarii aleşĭ pe basa dreptului autonomŭ comitatensŭ după placŭ îi póte suspinde şi după placulŭ sĕu póte dispune şi substituţiunĭ. (S'audimŭ! S'audimŭ!)

Aceste disposiţiunĭ tendenţióse ar vătĕma adêncŭ nu numai autonomia comitatensă, ci ele esprimă şi neîncredere faţă cu cetăţenii singuraticĭ, declarându i de incapabilĭ a-şĭ isprăvi afacerile administrative între marginile autonomiei.

Mĕ rogŭ de ertare, on. dietă, însĕ acéstă direcţiune administrativă, la care guvernulŭ şi esecutiva ţintesce spre lărgirea puterii lorŭ în contulŭ drepturilorŭ de libertate a popórelorŭ, nu va ajuta nicĭ binele comunŭ nicĭ interesele comune, ci va face sĕ crescă volnicia funcţionarilorŭ şi vexaţiunile faţă cu drepturile de libertate ale poporului, şi prin acésta va îngrămădi neîndestulirea în straturile de josŭ ale poporului, şi neîncrederea faţă cu guvernulŭ (S'audimŭ! S'audimŭ!)

Décă în vr'unŭ statŭ alŭ Europei suntŭ cestiunĭ şi relaţiunĭ politice gingaşe, carĭ în interesulŭ statului neamĕnatŭ trebue resolvite, apoi deosebitŭ la noi suntŭ la ordinea dilei. Aceste se potŭ resolva numai pe temeiulŭ egalei îndreptăţirĭ şi cu estinderea libertăţii, cu uniformitatea legii electorale, cu judecătoria administrativă, cu stergerea instituţiunii virilismului, cu pragmatica oficielorŭ şi cu întroducerea votisării secrete. Aceste suntŭ astfelŭ de lucrurĭ cu carĭ rĕmânemŭ datorĭ viitorului. carĭ însĕ şi astădĭ ar ajuta multŭ înaintarea administraţiunei nostre (S'audimŭ!)

Proectulŭ de lege însĕ tóte acestea nicĭ nu le amintesce, ci, dreptŭ o disposiţiune esceptiunală, sporesce numai puterea guvernului, deşi trebuinţa acestei sporirĭ eu n'o găsescŭ de locŭ de lipsă.

Recunoscŭ, că în casurĭ estraordinare se potŭ face şi astfelŭ de disposiţiunĭ esceptionale, însĕ numai décă ordinea legală este clătinată; déră în patria nóstră nu suntŭ astfelŭ de împregiurărĭ, décă nu cumva s'au luatŭ la ochĭ naţionalităţile spre motivarea astorfelŭ de disposiţiunĭ esceptionale. Pe când acestŭ proiectŭ de lege era încă numai în plămădeală, am audĭtŭ accentuându-se, că astfelŭ de disposiţiunĭ esceptionale suntŭ necesare pentru înfrânarea agitaţiunilorŭ şi aspiraţiunilorŭ naţionalităţilorŭ.

Acéstă motivare mĕ îndémnă sĕ mĕ ocupŭ mai cu d'amĕnuntulŭ de acésta cestiune, pentru ca sĕ arĕtŭ, că pentru naţionalităţĭ astfelŭ de disposiţiune este superfluă şi fără resultatŭ.

On. dietă! Este adevĕratŭ, că la noi este cestiune de naţionalităţĭ, precum este în fiă-care statŭ poliglotŭ, unde naţionalităţile se nisuescŭ a elupta egala îndreptăţire, éră elementulŭ domnitorŭ li-o denégă. Insĕ acést'a este o cestiune, care se află între marginile legii şi nu este o cestiune, care se vateme ordinea legală séu se aibă trebuinţă de disposiţiunĭ esceptionale. Décă guvernulŭ vré sĕ îndrepte actuala nóstră administraţiune, ceea ce dóră cu toţii dorimŭ, atuncĭ nu interesele guvernului, ci ale patriei comune trebue sĕ le ţinemŭ inaintea ochilorŭ şi sĕ nisuimŭ spre intemeiarea convieţuirei pacĭnice, spre regularea şi consolidarea relaţiunilorŭ nóstre sociale.

Inainte de tóte însĕ trebue sĕ isprăvimŭ cu resolvarea cestiunii naţionalităţilorŭ şi se insistămŭ la severa esecutare a legilorŭ, pentrucă cestiunea naţionalităţilorŭ într'unŭ statŭ poliglotŭ, cum este şi alŭ nostru, *este cestiunea unui contractŭ socialŭ, fără a cărui deslegare statulŭ nu se póte consolida*; căcĭ până când în societate este neîndestulire, până când tocmai în contra politicei guvernului se ridica gravamine întemeiate, până când o parte a cetăţenilorŭ ţênŭ, că politica guvernului statului este indreptată contra propriei lorŭ rasse şi contra limbei lorŭ, până când guvernulŭ cu intenţiune negligă a duce în deplinire legile create de legislaţiune până atuncĭ, on. dietă, indestulirea şi impreunarea tuturorŭ puterilorŭ este cu neputinţă, éră fără acésta nu se póte aşeḑa o administraţiune bună.

Neîndestulirea naţionalităţilorŭ cu actualele relaţiunĭ politice este justificată, intemeiată; pentru că în străbuna lorŭ patriă comună ele suntŭ considerate de colonĭ, de străinĭ şi se procede faţă de ele ca faţă cu popóre cucerite cu puterea armelorŭ, carĭ trebue constrinse prin forţă se respecteze ordinea. (Contradicerĭ.) Acést'a se vede şi d'acolo, că puterea statului ajată spre înaintare esclusiv numai interesele *Maghiarilorŭ*. Celelalte rasse de popóre nu numai se negligă şi nu se împărtăşiescŭ de nicĭ unŭ ajutorŭ din visteria statului, ci se impedecă încă şi în intemeiarea şi ridicarea instituţiunilorŭ din puterile lorŭ proprii, menite a desvolta starea lorŭ spirituală şi materială. Spre esemplu gimnasiulŭ din Caransebeşŭ şi Aradŭ, căruia guvernulŭ le-a denegatŭ licenţa infiinţării; reuniunea de femei din Sat-mare şi reuniunea economică din Sibiiu, a cărorŭ statute guvernulŭ n'a vrutŭ sĕ le aprobe. Insĕ nenumĕrate alte cause d'aceste aşĭ puté inşira, din carĭ se póte vedé, că politica guvernului este indreptată d'adreptulŭ contra liberei desvoltărĭ a naţionalităţilorŭ.

Sé vedemŭ insĕ mai încolo! Nu-i destulŭ, că sub actualulŭ guvernŭ legea de naţionalităţĭ se scóte deplinŭ din tótă vigórea şi valórea parte prin alte legĭ, parte prin abusurĭ comise de oficianţĭ, şi parte prin ordinaţiunĭ d'ale guvernului, astfelŭ încâtŭ acea lege în viéţa practică nicĭ după umbră nu esistă; nu-i destulŭ că tótă puterea statului este în mâna guvernului; nu-i destulŭ că a sumuţatŭ şi societatea maghiară contra naţionalităţilorŭ.

Preşedintele dietei: »Rogŭ pe d-lŭ deputatŭ sĕ binevoéscă a şĭ alege espresiunile; a »sumuţa« nu este espresiune parlamentară.« (Aprobărĭ).

Deputatulŭ *P. Truţa*: Este faptŭ, că statulŭ prin deosebitele societăţĭ aflătóre sub scutulŭ sĕu a declaratŭ mórte naţionalităţilorŭ (Contradicerĭ.) Nu i d'ajunsŭ cu atâta, ci acuma nisuescŭ încă şi la tabricarea de disposiţiunĭ esceptionale contra naţionalităţilorŭ.

Cu tóte aceste d-lŭ ministru-preşedinte în deosebite rêndurĭ a bine-voitŭ a ḑice, că naţionalităţilorŭ aicĭ aşa bine le merge precum nicăirĭ în altă locŭ. (Srigărĭ în stânga estremă: »Aşa şi este!«) Aşa este?! Ertare, însĕ eu credŭ, că faţă cu ilegalităţile şi nedreptăţile ce se comitŭ contra naţionalităţilorŭ, a mai ḑice, că aşa este! şi că pentru naţionalităţĭ trebue făcute încă şi disposiţiunĭ esceptionale: acésta este mai multŭ ca neumanitate! (Mişcare: strigărĭ: La ordine!)

Insĕ, on. dietă, cu ce justificaţĭ tóte aceste disposiţiunĭ esceptionale? Unŭ motivŭ îlŭ luaţĭ din intemeiarea reuniunei culturale din Cluşiu, spunêndŭ că acéstă reuniune s'a înfiinţatŭ din motivulŭ, că rassa maghiară este atacată şi periclitată din partea naţionalităţilorŭ, că naţiunea maghiară, elementulŭ maghiarŭ se asimiléză celorlalte naţionalităţĭ, decĭ este necesarŭ ca în contra naţionalităţilorŭ sĕ se facă órecarĭ deosebite disposiţiunĭ contra naţionalităţilorŭ. Eu credŭ, că nicĭ d-vóstră nu credeţĭ acéstă afirmare, căcĭ décă a-ţĭ crede-o, aceea în ultima analisă ar însemna, că în soiulŭ maghiarŭ nu este destulă tenacitate, nu destulă vitalitate pentru ca sĕ se pótă pe sine însuşĭ conserva. Déră nu acésta este adevĕratulŭ motivŭ. Sĕ fimŭ sincerĭ. Eu credŭ că cu sinceritatea ajungemŭ cu multŭ mai departe.

Din pricină, că în poporulŭ nostru este atâta tărie sufletéscă şi putere morală, şi se alipesce de naţionalitatea şi de limba sa în aşa mĕsură mare, încâtŭ de locŭ nu-i aplecatŭ a se asimila, pentru aceea trebue sĕ facemŭ totŭ felulŭ de disposiţiunĭ pentru ca se-lŭ slăbimŭ? Şi tóte aceste se întêmplă din motivulŭ şi în acea credinţă greşită, că naţionalităţile se potŭ asimila, şi prin acésta se póte croi statŭ naţionalŭ din acestŭ statŭ poliglotŭ.

Suntŭ mulţĭ, carĭ ḑicŭ, că la noi cestiune de naţionalităţĭ nu esistă, că nicĭ nu cunóscemŭ naţionalităţĭ; alţii éră mărturisescŭ, că suntŭ, ce e dreptŭ, însĕ că nu ne place când se face amintire de ele aicĭ în dietă. La afirmarea primă fiă-mĭ permisŭ a rĕspunde, că acésta o combatŭ faptele însele; referitorŭ la a doua declarŭ sincerŭ, că nicĭ mie nu 'mĭ place a o auḑi, şi multŭ mi-ar plăcé décă la noi ar fi astfelŭ de relaţiunĭ, ca nimenĭ sĕ nu fiă constrînsŭ a aduce pre tapetŭ acéstă cestiune, până când nu se va da ascultare deplină plângerilorŭ poporului, până atuncĭ nu póte fi nicĭ vorba de consolidaţiune şi bună înţelegere; până când egalitatea de dreptŭ şi libertatea nu dobêndesce egală garanţiă pe séma fiecărui cetăţianŭ fără osebire de naţionalitate şi confesiune; până când legile aduse de legislaţiune nu se vorŭ esecuta cu fidelitate, până atuncia jălbuirile de neîndestulire nu se potŭ lua în nume de rĕu. (Va urma).

SCIRILE ḐILEI.

Scrisorile lui Kossuth, ce le-amŭ publicatŭ şi noi, n'au rĕmasŭ fără efectŭ. In comitatulŭ *Hunedórei* deja s'a şi inceputŭ acţiunea pentru „remaghiarisarea Maghiarilorŭ valachisaţĭ« şi anume contele *Kuun Kocsárd* din Tordoşŭ dă câte unŭ. darŭ de 50 fl. tuturorŭ acelorŭ tordăşenĭ, carĭ vorŭ lua de neveste fete maghiare. Fóia bugetară speră că acestŭ faptŭ „nobilŭ" se va imita în tóte satele espuse primejdiei valachisării. Acum a venitŭ timpulŭ sĕ-şĭ arete Românii din Hunedóra hărnicia. De vorŭ ţiné la religia, la părinţii lorŭ şi la némulŭ lorŭ vorŭ respinge cu dispreţŭ acei banĭ ai lui Juda. Suntemŭ convinşĭ că nicĭ unŭ Românŭ nu va uita că a suptŭ la sînulŭ mamei române.

—x—

„Kolozsvári Közlöny« ḑice, »că »ficsori« (feciorii) valachĭ din comitatulŭ *Zarandŭ* ameninţă în mĕsură mare siguranţa personală. Nu trece ḑi, fără ca feciorii valachĭ sĕ nu spargă uşile vre-unui proprietarŭ maghiarŭ. Aşa mai alaltăerĭ vr'o câţĭva feciorĭ ar fi spartŭ uşile unui franzelarŭ maghiarŭ, dér prin ajutorulŭ gendarmilorŭ au fostŭ respinşĭ şi au luat'o la fugă în codri. — Ér au nceputŭ reptilele sĕ calumnieze şi sĕ facă din ţinţarŭ armăsarŭ. Semne de slăbiciune.

—x—

Doi călugărĭ cerşitorescŭ din casă'n casă, după cum spunŭ, pentru o biserică. N'ar fi nimicŭ décă sfiinţiile lorŭ s'arŭ mulţămi cu ce le dă omulŭ, dér ni se spune, că unui particularŭ i-au refusatŭ cu dispreţŭ cei 20 cr. ce le dase. Asemenea purtare din partea »cuvioşiilorŭ« lorŭ indingnéză publiculŭ şi astădată li se va inchide uşa'n faţă. Mai acum unŭ anŭ totŭ nisce călugărĭ au avutŭ aceiaşĭ purtare.

—x—

Rĕposatulŭ *Stoianŭ Mihalovicĭ* a lăsatŭ ajutóre în banĭ scólelorŭ centrale române din Scheiu, scólei române din Braşovu-vechiu, fondului meseriaşilorŭ şi spitalului civilŭ. Fiă'i memoria neuitată şi nobila faptă imitată!

—x—

Ministrulŭ *Trefort* a mai „pricopsitŭ« pe preotulŭ gr. or. *Neculae Cocoşiu* cu 50 fl. Te pui cu Cocoşiu; odată a cântatŭ cucurigu şi i s'a şi plătitŭ cotcorogéla. Ertă-lŭ, Dómne, că n'a sciutŭ ce 'ı face cioculŭ!

—x—

Comitetulŭ balului românŭ din *Viena* rógă pe tóte acele persóne, care au primitŭ liste de subscripţiă, sĕ

FOILETONŬ.

O privire asupra scrierilorŭ poporale.

(Urmare.)

La noi, când este vorba de cărţĭ poporale, puţine într'adevĕrŭ merită acestŭ nume: — le-ai puté numĕra pe degete — mai alesŭ p'acelea, carĭ arŭ ofere lectură bună şi potrivită pentru tinerime, mai alesŭ pentru acea tinerime, care a eşitŭ din cursulŭ cuotidianŭ (6—12 anĭ) şi de repetiţiune (12—15) trecênd peste anii 15 şi intrândŭ astfelŭ în etatea pubertăţii numită în limba scolară »etatea adultă«.

Celelalte cărţĭ menite pentru poporŭ, nefiindŭ bune de nimicŭ, nu merită nicĭ o atenţiune. Sĕ vedemŭ, de ce?! Ne vomŭ sili, pe câtŭ ne va tăia capulŭ, sĕ spunemŭ părerile şi convingerile nóstre sincerŭ şi independentŭ ..

Se scie — ba este o cerinţă imperativă pedagogică, că literatura tinerimii trebue sĕ formeze comóra şi călĕuza nemincinósă a vieţii preste totŭ. Intr'adevĕrŭ, ca sĕ reformezĭ unŭ poporŭ — dându-i o direcţiă adevĕratŭ culturală, nu este destulă scólă educaţia până la 15 anĭ de etate: ci sĕ-i dai tinerimii în mână de aci înainte o lectură bine alésă şi potrivită; căcĭ scrierile ce se compunŭ pentru junime, trebue sĕ întăréscă, sĕ consolideze caracterulŭ încă de tînĕrŭ, ér nu sĕ-lŭ împedece şi strice. O carte bună dată în mâna unui adultŭ trebue sĕ-lŭ facă pre acesta atentŭ la erorile şi defectele sale proprie faţă cu preferinţele altora; trebue sĕ-lŭ facă atentŭ la inferioritatea sa faţă cu meritele altora. Acéstă comparare de caractere îlŭ va pune de sigurŭ pe adevĕrata cale a virtuţii. O adevĕrată lectură educativă şi instructivă totodată va îmboldì pe omulŭ adultŭ, sĕ imiteze ce este nobilŭ şi adevĕratŭ, dându-i tăriă sĕ învingă predisposiţiunea cătră minciună şi falsitate, îlŭ va face sĕ cugete seriosŭ şi-Ĭ va nobilita purtarea sa în societate. O lectură bună oferă junimii adulte şi peste totŭ omului în orele de suferinţă, o recreaţiă spirituală, ferindu o de acte imorale şi periculóse, iĭ întregesce învĕţămêntulŭ scolarŭ. Cu unŭ cuvêntŭ, o literatură avută şi bine alésă pentru generaţiunile tinere este ca unŭ isvorŭ nesecat de precepte estetice şi învĕţăturĭ morale şi folositóre, carĭ au sĕ le conducă pe cărarea virtuţii şi faptelorŭ bune şi marĭ. Pré de multe orĭ sĕîntêmplă însĕ, că cuvêntulŭ bunŭ alŭ învĕţătorului, care pe timpulŭ anilorŭ de scólă n'a putută pĕtrunde bine în inima şi capulŭ copilului, găsesce primire căldurósă prin influinţele ceva mai multŭ concentrate ale unei bune cărţĭ de cetire, care prin limbagiulŭ sĕu atrăgĕtorŭ póte deştepta şi hrăni cele mai sânte sentimente. Trebue sĕ se scie şi aceea, că învĕţătorulŭ pré de multe orĭ voindŭ a se estinde, pe lângă tótă bunăvoinţa, nu va puté face acésta, pentru că este avisatŭ la o mărginire strictă a materialului din causa etăţii copilului. De aceea cu dreptŭ cuvêntŭ aviséză pedagogia mai nouă la literatura poporală, dér mai alesŭ la acea literatură, menită pentru tinerimea adultă a fi o putere, a cărei importanţă nicĭ pe departe nu-i destulŭ de apreţuită mai cu sémă la noi, carĭ mai erĭ alaltăerĭ n'aveamŭ nicĭ scólă, nicĭ începuturĭ seriósе de o literatură pedagogică poporală. Totŭ cu acestŭ dreptŭ vomŭ accentua încă, că nu trebue sĕ primimŭ orbesce de bunŭ totŭ ce s'a scrisŭ pentru tinerime şi pentru poporŭ în genere. Décă este vorba, ca o literatură sĕ influinţeze decisivŭ şi in modŭ salutarŭ asupra educaţiunii ulterióre a junimii nóstre, a tinerelorŭ generaţiunĭ peste totŭ: atuncĭ trebue sĕ se pórte grigea cea mai mare atâtŭ întru alegerea materialului, câtŭ şi ce privesce pe autorŭ şi lada librarului, unde găsescĭ cărţĭ şi bune şi rele, unde între o sută de cărţĭ abia una-douĕ arŭ fi corespunḑĕtóre scopului. In alegerea cărţilorŭ de cetire sĕ nu credemŭ, că este destulŭ, ca o scriere sĕ fiă pentru cetitorŭ d'o influinţă educativă óre-care; sĕ nu ne mulţumimŭ cu atâtŭ, ci sĕ vedemŭ, décă oferă ea şi resultate corĕspundĕtóre pentru pregătirea viitorului cetăţênŭ, ca elŭ sĕ fiă harnicŭ şi pregătitŭ deplinŭ, când va fi chematŭ sĕ fiă membru activŭ alŭ familiei, bisericei, statului şi naţiunei sale, patriei sale etc.

binevoiască a le înapoia cu orice resultatŭ, pentru a se puté încheia socotelele balului.

—x—

Concertŭ împreunatŭ cu danţŭ sĕ va arangia din partea junimei române din Budapesta în favorulŭ societăţii de lectură »Petru Maiorŭ« în 3 Aprilŭ st. n. 1886 în localităţile căpitanatului din Ferenczváros, Bakácstér 14. In pausă se vorŭ danţa jocurile naţionale »Căluşeriulŭ şi Bătuta.« Inceputulŭ la 8 óre séra. Bilete de persónă 3 fl., de familiă de 2 membri 3 fl., de aici în susŭ de fiecare membru 1 fl., Ofertele marinimóse se vorŭ primi cu mulţămită şi se vorŭ cuita pe cale ḑiaristică.

—x—

Astă séră Mercurĭ, *trupa germană* va juca „Ein Tropfen Gift,« dramă în 4 acte de Óskar Blumenthal.

—x—

»Ellenzék« se umflă ca curcanulŭ de mâniă, că unŭ oficerŭ din Aradŭ, mergêndŭ la casina oficerilorŭ unde este şi unŭ birtŭ, a tăiatŭ în bucăţĭ o tinichea cu inscripţiune maghiară. Oficerulŭ sĕ fi strigatŭ: „Aicea nu putemŭ „suferi nimicŭ ce este maghiarŭ." Ĕr „Ellenzek" sbiéră: »In Ungaria séu în pustietatea Africei suntŭ oficerii austriacĭ? Zadarnice suntŭ tóte nisuinţele nóstre de împăcare cu armata austriacă." — Mare focŭ au »patrioţii,« că mai vĕdŭ armată comună. Dér vorŭ rĕmâné cu foculŭ la inimă.

—x—

După o statistică nouă în *Europa* suntŭ 300,000 de ómenĭ orbĭ.

Academia Română.

Raportulŭ secretarului generalŭ

asupra lucrărilorŭ Academiei Române în decursulŭ anului 1885—1886.

(Fine.)

VI. *Colecţiunile.* Colecţiunile Academiei au continuatŭ a cresce fórte multŭ şi în decursulŭ anului încetatŭ. Biblioteca, cu colecţiunile sale de cărţĭ tipărite, manuscrise şi documente, s'a îmbogăţitu prin numeróse donaţiunĭ, pe lângă cele ce s'au putută procura cu ajutorulŭ sumelorŭ puse în budgetŭ spre acestŭ scopŭ. De asemenea s'au datŭ cele mai marĭ silinţe pentru punerea lorŭ în bună orînduială şi pentru facerea catalógelorŭ, întru câtŭ a fostŭ cu putinţă în condiţiunile în carĭ se află localulŭ şi personalulŭ cancelariei. Comisiunea Bibliotecei va comunica Academiei relaţiunĭ mai amĕrunţite asupra stării şi progreselorŭ bibliotecei. Aicĭ voi aminti următórele:

1. Rĕposatulŭ membru onorarŭ alŭ Academiei şi cunoscutulŭ filo-românŭ Ubicini, prin testamentulŭ sĕu, a lăsatŭ tótă biblioteca sa Statului românŭ. Ministeriulŭ Instrucţiunii publice a dispusŭ ca acéstă bibliotecă sĕ se deie Academiei. Biblioteca a fostŭ primită la 14 Martie 1885. Ea se compune din 1049 volume tipărite şi 8 manuscrise. Cărţile au fostŭ regulate şi întroduse în catalógele bibliotecei nóstre.

2. D-lŭ Generalŭ Pencovicĭ a dăruitŭ Academiei o preţiósă colecţiune de cărţĭ românescĭ în numĕrŭ de 809 volume. Acéstă colecţiune, adunată în decursŭ de mai mulţĭ anĭ, este compusă mai cu sémă din cărţĭ şi broşurĭ publicate pe la sfârşitulŭ secolului trecutŭ şi în întâia jumĕtate a celui presentŭ. Intre ele se află multe adevĕrate rarităţĭ bibliografice române. Colecţiunea D-lui Pencovicĭ s'a primitŭ la Academie la 12 Maiu a tr. şi s'a instalatŭ şi catalogatŭ.

3. D-lŭ C. Hepites dela Brăila, prin scrisórea comunicată în şedinţa dela 6 Septemvre, a făcutŭ cunoscutŭ că dăruesce biblioteca sa Academiei. Aşteptămŭ numai timpulŭ favorabilŭ, în care donatorului i-ar conveni a o preda.

4. Ministerulŭ instrucţiunii publice în véra anului trecutŭ, a aprobatŭ a se aduce pentru Biblioteca nóstră colecţiunea de cărţĭ, carĭ s'au aflatŭ în vechea biserică a Mitropoliei din Târgovişte. Biblioteca nóstră s'a îmbogăţitŭ astŭ-felŭ între altele cu trei preţióse cărţĭ din prima epocă a tipografiei în România, adecă din întâia jumĕtate a secolului XVI.

5. Colegulŭ nostru D-lŭ N. Cretzulescu, profitândŭ de petrecerea sa în capitala Rusiei, a isbutitŭ a căpĕta pentru Biblioteca nóstră fórte bogate colecţiunĭ de publicaţiunĭ dela Archivele imperiale din Moscva şi dela Universitatea din Petersburg, stabilindŭ în acelaşĭ timpŭ relaţiunĭ de schimbŭ pentru publicaţiunile Academiei nóstre şi ale acelorŭ instituţiunĭ.

6. In urma călătoriei în Galiţia făcută de Bibliotecarulŭ Academiei, după cum s'a arĕtatŭ mai înainte, s'a întratŭ în relaţiunĭ de schimbŭ şi cu Institutulŭ Ossolinski din Lemberg.

7. In urma unei invitărĭ ce ni s'a făcutŭ, aceleaşĭ relaţiunĭ s'au stabilitŭ între Academie şi Ministerulŭ de lucrărĭ publice şi comerciu din Mexico.

8. Subscrisulŭ a avutŭ plăcere a dărui în decursulŭ anului pentru Biblioteca nóstră o colecţiune de manuscrise românescĭ şi cărţĭ tipărite.

9. La 2 Aprilie 1885 s'a sancţionatŭ legea, prin care se obligă tóte tipografiile din ţĕră a trămite Academiei precum şi bibliotecelorŭ centrale din Bucurescĭ şi Iaşĭ câte 3 exemplare din tóte imprimatele lorŭ. In urma acestei legĭ s'au primitŭ, pe lângă o mare colecţiune de jurnale, peste 400 de volume şi broşurĭ. Acéstă lege va înzestra pe viitorŭ cele trei bibliotecĭ cu colecţiunĭ complete de totŭ ce se publică în ţĕră.

10. Colecţiunea numismatică a crescutŭ fórte multŭ şi în anulŭ trecutŭ. Suma pusă în budgetŭ pentru cumpărare de monete a fostŭ departe de a puté satisface trebuinţele în faţa ofertelorŭ ce ni s'au făcutŭ. Spre a veni în ajutorulŭ acestei dificultăţĭ D-nii Gheorge Gr. Cantacuzino şi Ioanŭ Calinderu au donatŭ celŭ dintâiu 800 şi alŭ doilea 500 lei, pentru carĭ Academia le-a exprimatŭ mulţămirile sale cele mai vii. In urma neorînduelii, în care ajunsese colecţiunea numismatică cu ocasiunea incendiului, monedele au începutŭ a fi din nou clasificate şi descrise.

VII. Concursurile. Pentru anulŭ curentŭ erau publicate concursurĭ pentru două premii anuale:

1. La concursulŭ premiului Năsturelŭ-Herescu de 4000 lei s'au presentatŭ următórele publicaţiunĭ, carĭ au fostŭ trămise membrilorŭ comisiunii spre studiare:

V. Gr. Borgovanŭ, Indreptarŭ teoreticŭ şi practicŭ pentru învĕţĕmêntulŭ intuitivŭ. Gherla 1885. — V. Gr. Borgovanŭ, Ântâia, a doua şi a treia carte de Aritmetică pentru şcólele populare române. — Th. Alexi (Stanŭ Pârjolŭ), Mórtea lui Mihaiŭ Vitézulŭ. Tragediă în 5 acte. Braşovŭ 1881. — G. Dem. Teodorescu, Poesii populare române. Bucurescĭ 1885. — Ar. Densuşianu, Istoria limbei şi literaturei române. Iaşĭ 1885. — G. G. Meitani, Studii asupra constituţiunei Românilorŭ, Fasc X. Bucurescĭ 1885. — Gr. H. Grandea, Miosotulŭ, Poesii. A 4-a ediţie. Bucurescĭ 1885. — Gr. H. Grandea, Fulga sau idealŭ şi realŭ. A 8-a ediţie. Bucurescĭ 1885. — Ionŭ alŭ lui G. Sbiera, Codicele Voroneţeanŭ, cu unŭ vocabularŭ şi studiu asupra lui. Cernăuţĭ 1885.

2. La concursulŭ premiului Lazărŭ s'au presintatŭ următorii concurenţĭ, a cărorŭ lucrărĭ au fostŭ asemenea trămise comisiunii:

Col. A. Costiescu, Equerulŭ grafometru sau Quadrantulŭ de companiă. — I. I. Puşcariu, Supra structura de cale metalică cu studiulŭ unui nou sistemŭ. Bucurescĭ 1885.

3. La concursulŭ premiului Heliade pentru cea mai bogată colecţiune de arii populare române s'a presintatŭ unŭ singurŭ concurentŭ, d-lŭ Vulpianŭ. Colecţiunea de arii presentată a fostŭ pusă la disposiţiunea comisiunii însărcinate cu studiarea ei.

VIII.

Ca încheiare a acestei scurte relaţiunĭ asupra activităţii Academiei în decursulŭ anului trecutŭ, am onóre a vĕ expune în următórele resumatulŭ operaţiunilorŭ casei Academiei pentru anulŭ budgetarŭ 1885—86.

Secretarulŭ Generalŭ
D. Sturdza.

DIVERSE.

NECROLOGŬ. — *Stoianŭ Mihalovits,* comerciante, în 17 (29) Martie a. c. după grele suferinţe şi împărtăşitŭ fiindŭ cu sfintele taine şĭ-a datŭ sufletulŭ în mânile Creatorului în etate de 76 de anĭ. Rĕmăşiţele pămĕntescĭ ale decedatului s'au aşeḑatŭ spre eternulŭ repausŭ în cimitirulŭ bisericei grecescĭ St. Treimĭ din cetatea Braşovului.

Fiă-i ţĕrîna uşórăǃ

***

Critică engleséscă. — Actriţa Abrams din Londra intentase nu demultŭ unŭ procesŭ în contra lui Hudson, criticŭ teatralŭ, care scrisese într'unŭ ḑiarŭ despre ea următórele: „Dómna Abrams ne aduce aminte cercetările profesorului Schliemann, pentru că ea este o adevĕrată — anticitate." Judele în zadarŭ s'a nisuitŭ a linişti pe actriţa cu aceea, că anticităţile nu suntŭ despreţuite, ci cu câtŭ suntŭ mai vechĭ, cu atâta suntŭ mai scumpe. Actriţa supĕrată rĕspunse, că publiculŭ ce vine în teatru nu se ocupă cu archeologiă şi adause: când a apărutŭ despre mine aceea critică, de atuncĭ primescŭ, în tóte ḑilele mai multe scrisorĭ anonime, în carĭ mĕ întrébă că óre nu se află pe mine inscripţiunĭ latinescĭ?" In sfĕrşitŭ judele i-a împăcatŭ pe amêndoi. In ḑiua următóre Hudson scrise despre actriţa următórele: „Suntemŭ informaţĭ, că Dómna Abrams în curêndŭ îşĭ va serbá onomastica sa de 18 anĭ. Băeţii şi nepoţii ei se vorŭ aduna cu toţii cu acéstă ocasiune."

BIBLIOGRAFIĂ.

Catechismulŭ pentru horticultură, compusŭ de *Andreas Buchholzer,* învĕţătorŭ în Braşovŭ, şi edatŭ de librarulŭ Heinrich Zeidner, a eşitŭ ḑilele acestea de sub tiparŭ. Cuprinde 18 capitule cu 72 de pagine şi costă numai 30 de crucerĭ. Devenindŭ obiectulŭ grădinăritului necesarŭ şi de mare importanţă şi în şcólele nóstre, acestŭ opuşorŭ póte servi învĕţătorilorŭ ca unŭ bunŭ conducĕtorŭ, fiindŭ totodată lucratŭ pe basa unei esperienţe îndelungate pe terenulŭ acesta. Autorulŭ tractéză într'unŭ modŭ practicŭ şi uşorŭ: despre diferitele soiurĭ de pomĭ, despre pămêntulŭ potrivitŭ singuraticilorŭ pomĭ, despre nobilitarea lorŭ, despre multele bóle de pomĭ, precum şi despre modulŭ delăturării acelora, despre ferirea pomilorŭ de animale stricăciòse, despre culegerea şi conservarea pómelorŭ, despre folosulŭ celŭ mare alŭ acestora ş. a. Decĭ se recomendă acéstă cărticică. Şi avêndŭ ea căutare şi trecere şi între învĕţătorii noştri, autorulŭ e dispusŭ a o traduce şi în limba românéscă.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

De aceea dér sĕ alegemŭ din tóte cărţile, ce înavuţescŭ literatura, pre cele mai potrivite scopului. Trebue sĕ ne destrăcămŭ odată de stricăciosulŭ obiceiu d'a pune totŭ atâta preţŭ pe orĭ-ce carte vei lua în mână. Pĕcatŭ de timpulŭ perdutŭ şi de ochii stricaţĭ. Până acum mai că nu s'a purtatŭ grije seriósă de alegerea materialului şi a cărţilorŭ menite pentru cultura tineretului şi poporului nostru preste totŭ. Am vĕḑutŭ pe la târgurĭ mulţime de ómenĭ îmbulḑindu-se pe la şetre, la aşa numitele librării ambulante şi cumpĕrândŭ câte cărţĭ stricăciòse aruncate în publicŭ de autorĭ cu crescere şi cultură îndoiósă: scrierĭ de tentaţiune, de colportagiu, aventurĭ tâlhărescĭ, crime etc. Şi ceea ce e şi mai tristŭ, puţinĭ suntŭ acei ómenĭ pricepĕtorĭ, carĭ s'au gânditŭ, că e nevoiă de o acţiune energică şi concentrată spre a puté abate pe părinţĭ şi alţĭ ómenĭ d'a nu ceti şi a nu permite în mâna copiilorŭ şi tinerilorŭ asemenea cărţĭ periculóse. Dér veḑĭ chiarŭ sumă de cărţĭ poreclite didactice, unele mai rele decâtŭ altele, vrednice de aruncatŭ în focŭ; apoi câteva romanurĭ şi novele, care pe lângă aceea că suntŭ scrise într'o limbă stricată, mai urmărescŭ şi tendinţe centrifugale, producêndŭ în educaţiunea nóstră preste totŭ unŭ haosŭ cumplitŭ.

Compunerea unei cărţĭ de cetitŭ este totŭ ce póte fi mai greu: asta trebue repetată totdéuna pentru înţelegerea şi acelorŭ neînţelegĕtorĭ. Dér alegerea este peste mĕsură grea, adecă alegerea bucăţilorŭ de cetitŭ, ca sĕ corĕspundă trebuinţelorŭ cetitorului.

In reflecsiunea atâtorŭ idei mĕ găseam, când m'am cugetatŭ la literatura nóstră poporală, revocându-mĭ iute şi degrabă în memoriă impresiunile, ce mi-au causatŭ unele cărţĭ scrise pentru biblioteca nóstră poporală.

Voiu schiţa decĭ în cele următóre unele puncte de vedere ca condiţiunĭ prealabile la compunerea şi alegerea cărţilorŭ de cetitŭ, ca mai la urmă se putemŭ înţelege, carĭ cărţĭ merită a fi date în mânile junimii adulte şi carĭ în mânile etăţii virile de mai târḑiu, şi carĭ trebue eschise cu totulŭ de pe terenulŭ educativŭ.

La judecarea cărţilorŭ populare scrise pentru junime şi pentru poporŭ în genere — ca la orice carte de lectură şi învĕţătură— trebue sĕ se ia în considerare strictă şi mai de aprópe: 1. cuprinsulŭ, 2. stilulŭ şi 3. forma.

Vomŭ trebui sĕ recunóscemŭ încă din capulŭ loculuí ca prima condiţiune: scrierile poporale menite pentru junimea de ambele sexe şi pentru poporŭ în genere trebue sĕ fiă de cuprinsŭ moralŭ. Ca morale nicĭ într'unŭ chipŭ nu se potŭ desemna scrierĭ, carĭ înfăţişéză cititorilorŭ totŭ numai eroi şi eroine, carĭ suntŭ recompensaţĭ cu bunătăţile Chanaanului, unde curgea lapte şi miere, grămădiţĭ de mai marĭ cu funcţiunĭ şi onorurĭ éră de Dumneḑeu cu tóte fericirile pămêntescĭ şi cerescĭ gândite şi negândite — vĕḑute şi nevĕḑute. Astfelŭ de scrierĭ constituescŭ mai multŭ unŭ pericolŭ.

Ce este adevĕratŭ şi bunŭ sĕ se descrie cu tragere de inimă şi cu culorĭ viue dér nu ajunge ca sĕ i se permită cititorului sĕ admire numai acestŭ bine gânditŭ în potenţa cea mai înaltă: ci trebue sĕ i se arate şi calea, trebue însoţitŭ şi ajutatŭ. Cu alte cuvinte sĕ i se ofere junelui descripţiunĭ de caractere şi esemple, de subiecte cu adevĕrate mulţumirĭ, împlinirĭ de datorii cu fidelitate, cu adevĕrate iubirĭ părintescĭ şi fiiescĭ; mai rarŭ descrierĭ unde abnegaţiunea şi sacrificiulŭ pentru o persónă séu pentru unŭ idealŭ sĕ fiă deprinse în colorĭ pré triste, pré posomorite, din simpla causă, că omulŭ în anii frageḑĭ ai copilăriei şi pubertăţii sale are mai multă nevoiă de încuragiare în lupta pentru esistenţă, decâtŭ sĕ se veştejéscă pré de timpuriu printr'o icónă prea înfiorătóre a vieţii nóstre omenescĭ. Descripţiunea şi istorisirea sĕ se facă într'unŭ modŭ câtŭ se póte de sincerŭ; modulŭ de predare sĕ fiă alesŭ, nobilŭ şi de totului toŭ naturalŭ, cu atragere, iubire şi claritate, — ca prin acésta adevĕrulŭ internŭ cuprinsŭ în istorisirea şi espunerea subgetului sĕ se pĕtrundă şi sĕ se înţelégă deplinŭ fără sĕ lase urme de îndoiélă în sufletulŭ şi mintea cititorului, ci scopulŭ sĕ se ajungă pe deplinŭ. (Va urma).

Cursulŭ la bursa de Viena

din 30 Martie st. n. 1886

Rentă de aurŭ 4%	103 05
Rentă de hârtiă 5%	95.05
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	152.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.10
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115. —
Bonurĭ rurale ungare	105 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C3 —
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	105 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 80
Bonurĭ rurale transilvane	104 80
Bonurĭ croato-slavone	104 75
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	121 —
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	123.80
Renta de hârtiă austriacă	84 90
Renta de arg. austr.	84.95
Renta de aurŭ austr.	114 20
Losurile din 1860	139 75
Acţiunile băncei austro-ungare	875 —
Act. băncei de creditŭ ung.	304.25
Act. băncei de creditŭ austr.	298.—
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.93
Napoleon-d'orĭ	999.—
Mărcĭ 100 împ. germ.	61 65
Londra 10 Livres sterlinge	125.70

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 17 Martie st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	92½	94½
Renta rom. amort. (5%)	95½	96½
» convert. (6%)	88—	89½
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	31½	33—
Credit fonc. rural (7%)	102½	103¼
» „ „ (5%)	86½	87—
» » urban (7%)	99¼	100—
» » » (6%)	92½	93½
» » » (5%)	83—	84—
Banca naţională a Românie 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14¾	14—
Bancnote austriace contra aurŭ	2.00—	2.03

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 31 Martie st. n. 1886.

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	8.67	8.70
Argint românesc	8.60	8.65
Napoleon-d'orĭ	9.97	10.—
Lire turcescĭ	11.20	11.30
Imperialĭ	10.20	10.30
Galbenĭ	5.86	5.90
Scrisurile fonc. »Albina«	100.—	101.—
Ruble Rusescĭ	124.—	125.½
Discontulŭ	7—10 % pe anŭ.	

Tipografia ALEXI Braşovŭ.